

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Cautela Confessarii Pro Foro Sacramentali Occasione
Decretorum S. M. Alex. VII. Innoc. XI. Et Alexandri VIII. ...**

Matthaeucci, Augustín

Francofurti Ad Moenum, 1711

Cap. XXV. Horæ Canonicæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40684

& consuetudine receptum. Medicos instrue, ut ad concedendas licentias non procedant, nisi causis bene ponderatis, & videndo, an, quæ sufficiunt ad dispensandum, ut in aliis diebus caro, vel lacticia comedantur, sint ita graves, ut propterea possint facultatem extendere ad diem Veneris, & Sabbati: vide cap. 16. in fine decretum, editum de mandato Clem. XI.

10. Quæritur, an qui per totam Quadragesimam non jejunat, unicum, vel plura peccata committat?

Resp. Tot committit, quot diebus non jejunat, quia jejunium est onus singulis diebus annexum, vel cuiuscumque diei servitius; quare impotens jejunare, vel omittens uno die Quadragesimæ jejunium, potest, & debet alio die jejunare, in quo non sit impotens. Sylvester ver. jejun. q. 8. num. 4.

11. Sed dubitatur, an proponens in principio Quadragesimæ per totam Quadragesimam non jejunare, unum, vel plura peccata committat?

Resp. Tot committit, quot sunt dies, in quibus sit jejunandum; ratio est, quia actus ille tot æquivalet, quot haberet, qui quolibet die idem proponeret, estque in Confessione aperiendum.

12. Quæritur, an in principio Quadragesimæ habens expressam voluntatem comedendi singulis diebus carnes in parva quantitate, peccet mortaliter?

Resp. Leander q. 15. negat, sed solum venialiter dixit peccare, nam quælibet comestio est solum venialis, ergo & omnes, cum non uniantur inter se, quælibet enim transacto die, transit; sed tutius videtur mortaliter peccare, ratio-

ne pravæ intentionis; nam, etsi non quolibet die Quadragesimæ notabilem quantitatem comedat, intendit tamen in collectione dierum ad eam accedere. Comestiones, utique in effectu non conjunguntur, sed in affectu, & intentione comedendi moraliter uniri resolvas.

CAPUT XXIV.

Prop. XXXIII. ab Alex. VII. &c.
Remissivè ad cap. 14.

I. PROP. 33. Restitutio fructus ob omissionem horarum suppleri potest per quascumque elemosynas, quas antea Beneficiarius de fructibus suis Beneficii fecerit.

Vide ibi dicta. Et quia per Priorem gratuitam liberalitatem, vel elemosynarum elargitionem, posteriores fructus, omissioni horarum correspondentes Beneficiarius suos non facit, ideò hos adhuc, tamquam non suos, restituere tenetur; nec per eas prius factas à restitutionis debito excusatur; quemadmodum non liberatur, qui rem alienam detinet, qui debet ipsam restituere proprio Domino, quamvis uberes prius elemosynas donaverit.

CAPUT XXV.

Prop. XXXIV. & XXXV. ab
Alex. VII. &c.
Hora Canonica.

I. PROP. 34. In die Palmarum recitans Officium Paschale satisfacit precepto.

(Aa) 3

PROP.

PROP. 35. *Unico Officio potest quis satisfacere duplici precepto presens, & crastino.*

Hoc capite in examen veniunt, quæ tangunt obligationem recitandi horas canonicas, remisso alio ad *lib. 2. cap. 32. de causis excusantibus à debito legendi Breviarium.*

2. *Quæritur, quot persona sub culpa mortali teneantur ad horas Canonicas recitandas?*

Resp. I. Clerici omnes, majoribus ordinibus initiati, *cap. Presbyter, & cap. Dolentes de celebr. Missarum, & ibi DD.* etiam si sint excommunicati, suspensi, depositi, vel degradati, *Layman. lib. 4. tr. 1. cap. 4. num. 4.*

II. Clerici beneficiati, licet in minoribus constituti, vide dicta *cap. 14.*

III. Religiosi professi omnes, & singuli (exceptis Novitiis, & Laicis convertis) idque, vel ex vi Regula, ut Fratres Minores S. Francisci; vel, vi generalis consuetudinis, quæ per Layman. in omnibus Religionibus, Choro addictis, recepta est.

Ad horas recitandas tenetur Religiosus fugitivus, damnatus ad tres menses, & Clericus à Religione expulsus (licet non esset in factis) quia ex sua improbitate non debet commodum, vel levamen reportare, *Layman. cit. & ego ipse Offic. Cur. to. 2. c. 5. nu. 45.*

IV. Moniales Choristæ, seu ad Chorum deputatæ, ex antiqua, & recepta consuetudine, sub gravi obligatione Chori; in toto corpore Monasterii existente: sumitur ex *Clement. Gravi de celebrat. Missar. Dixit Roderico resolut. 24. num. 11. Pelizarius de Monial. cap. 6. nu.*

12. & apud ipsum Mirandam. De la Cruz *cit. alique in d. cap. cit. vid. lib. 2. c. 32.*

3. *Quæritur, quando in presens obligatio incipiat?*

Resp. In Beneficiatis incipit à die pacifice possessionis beneficii; in Subdiaconis, & Professis à die, quo promoventur, vel professionem emittunt, sic, ut teneantur illa die recitare, vel omnes omnino horas, vel partem residuo die respondentem, quæ post promotionem, vel professionem solent juxta consuetudinem Ecclesie recitari. *Illung. tract. 5. disput. 1. quest. 1. artic. 1. in fine Gobat. tract. 5. casu 23. sect. 1. numero 161.*

4. *Quæritur, an recitans Divinum Officium cum distractione voluntaria satisfaciat precepto Ecclesie, quod est idem, ac querere, an precepto satisfaciatur, qui horas canonicas legit sine attentione interna?*

Resp. Sed notabis, attentionem esse actum intellectus cum advertentia ad id, quod ore profertur. Intentionem vero, actum voluntatis, quo quis vult, & proponit aliquid agere; quæ, teste Suarez *to. 2. de Relig. lib. 4. de hor. can. c. 26. num. 5.* debet præcedere, tamquam fundamentum attentionis.

5. Item attentionem aliam esse externam, internam aliam; externa est negatio, & exclusio actionum externarum, qua possunt internam devotionem, & attentionem impedire; Idem, si quis vellet, dum Officium recitat, v. g. confabulari, pingere, scribere, historias legere, negocia tractare, & similia facere, externam attentionem non haberet. Interna est interna mentis advertentia, seu applicatio ad divinum Officium.

6. Deu-

6. Deinde attentio interna triplex est ex D. Thom. 2.2. qu. 83. art. 13. in corpore *Superficialis, Literalis, & Spiritualis.*

7. *Superficialis* est ad materialia verba, ne quis in eis erret, confundendo, sincopando, seu mutilando, transponendo, omittendo, & integrè non profereendo.

8. *Literalis* est ad sensum literalem verborum, sic, ut quis mente veterum verborum sensum, & quid significant, percipiat; quam habere non possunt feminæ Choro addictæ, ignorantibus linguam latinam.

9. *Spiritualis* est; qua attenditur ad Deum, vel ad finem in oratione propositum, seu ad res divinas, passionem Christi contemplandam, &c. & sufficit ad satisfaciendum attentio ad unum, vel alterum Suarez, & Bonaccina: modo.

Quæsitio aliqui dixerunt internam attentionem ad horas canonicas recitandas non esse in præcepto, sed sufficere externam, ut scilicet, dum quis actu recitat, se non occupet in aliquo negotio externo incompatibili cum attentione interna, ut in scribendo, confabulando, pingendo, & simili.

Ex opposito Suarez, Layman, Bonacc. & apud eos alii plures cum Fagnano ad alleg. cap. *Dolentes*, negant internam attentionem ab Ecclesia non præcipi. Cum istis negatur eum satisfacere præcepto Ecclesiæ, qui dum recitat, voluntariè distrahitur, & hæc est sententia vera: nam, si non attendit internè, perinde se habet, ac si non recitaret, vel dormiendo legeret.

Totum colligitur ex alleg. cap. *Dolen-*

tes, nam ibi. 1. prohibetur in divinis Officiis intermisceri fabulas, commellationes, & alia exteriora, quæ devotionem impediunt, & consequenter præcipitur externa devotio, quantum ad compositionem, & humiliationem corporis II. præcipitur, ut divinum Officium celebretur *studiosè*, quantum ad pronunciationem, distinctè scilicet, & sine sincopa. III. præcipitur, ut celebretur *devotè*, & ne hoc superflue dicatur apponi, intelligi debet de interna attentione: legas Glos. ad illud cap.

Et probatur ex Trid. cap. 12. sess. 24. de *ref.* omnes verò, &c. in Choro ad psallendum *instans, hymnis, & canticis, Dei nomen reverenter, distinctè, devotè, & laudare*: dicitur *reverenter*, quantum ad humiliationem, & compositionem corporis: *distinctè*, quantum ad oris pronunciationem; & *devotè*, quantum ad mentis elevationem, & internam attentionem.

10. Quæritur, *an attentio debeat esse actualis, vel virtualis?*

Resp. Actualis non est necessaria, ut semper duret, sed sufficit virtualis, ut DD. communiter. Fagnan. cit. num. 49. dixit, præcipitur attentio in Officio, quantum ad substantiam actus, quia tenetur quis ad Officium accedere cum intentione *solvendi pensum, vel Deum colendi, seu Officium recitandi*, sed non præcipitur, ut hæc intentio, consequenter attentio actualis, semper duret, nam hoc est impossibile, propter evagationem humanæ mentis, sed præcipitur, ut maneat ad minus virtualiter, hoc est, in prosecutione recitationis inceptæ cum actuali attentione.

11. Pon-

11. Pondera, quod attentio triplex est, actualis una, & illa est, qua quis actu advertit ad id, quod operatur. Virtualis alia: & habetur, cum quis initio operis habuit attentionem actualem, postea tamen involuntarie distrahitur; quam nec expressè revocavit per contrarium actum, quo velit non recitare, nec tacite; quod fit, cum quis advertens se verba proferre sine actuali attentione, non revocat mentem ad ipsam. Et tertia habitualis, in eo existens qui ex habitu, vel usu aliquid facit, non advertens ad id, quod operatur, nec ad id faciendum, ex aliqua præcedenti advertentia à principio procedit: prima est optima, & consulenda: secunda sufficit: tertia ab omnibus reprobatur. Vid. lib. 3. ad prop. 28. divisionem, & intentionis naturam.

12. Quæritur, an, ut quis impleat præceptum de horis canonicis recitandis debeat de necessitate habere expressam intentionem satisfaciendi præcepto?

Resp. Negative, cum Suarez tom. 4. de relig. cap. 26. num. 6. Bonacc. de legib. disp. 1. qu. 1. Layman lib. 1. tr. 4. cap. 1. num. 9. ratio est, quia, licet lex præcipiat opus fieri, non tamen præcipit, ut fiat cum expressa intentione adimplendi præceptum; sic Ecclesia præcipit auditionem Missæ in die festo, sed non, ut habeatur expressa intentio satisfaciendi præcepto per auditionem; alioquin plures præceptum non implerent, quia plures habent intentionem audiendi, & attentè audiunt, quin habeant eam reflexam intentionem; sic dicendum de recitante Breviarium, in quo tamen reperitur intentio interpretativa satisfaciendi, quia ad

interrogationem responderet, se recitare, ut præcepto satisfaciatur. Hæc duo distinguas: intentio faciendi opus præceptum, & intentio per opus præceptum adimplendi præceptum, quæ sunt notanda, & diversa, & primum semper est necessarium, ut expressè præcedat.

13. Quæritur, an peccet mortaliter, qui omittit partem notabilem divini Officii?

Resp. Affirmativè, sic DD. communiter, ratio est, quia violans præceptum in re gravi peccat mortaliter, sed omittens partem notabilem divini Officii, violat præceptum in re gravi, pertinente ad virtutem Religionis, & colendum Deum.

14. Sed quæritur, quam dicenda sit quantitas notabilis, ex cujus voluntaria omissione quis mortaliter peccet?

Resp. DD. non conveniunt; quidam dixerunt unam integram horam esse quantitatem notabilem: sed hi, ex Rotario, nimis laxè loquuntur: quidam verò unum Psalmum, etiam minimum parvæ horæ: quorum sententia nimis dura videtur. Integer itaque Psalmus unius horæ parvæ, si sit longus, quantitas notabilis est: in matutino duo psalmi, non tamen ex longioribus, vel unicus longus, ut in matutino Dominicæ, *Cogitabor tibi, vel diligam te, Domine. De la Cruz*; vel, tres lectiones cum suis responsoriis, quia defectu hujus quantitatis moraliter censetur non salvari essentia totius. Omittens in Sabbato Sancto *Vesperas* mortaliter peccat: & omittio unius horæ integræ, etiam parvæ, iudicio prudentum notabilis reputatur. Sum-Leand. ver. hora canon. num. 27. Videndus

aus Gavant. *sect. 1. cap. 5. de hor. canonic.*
tit. 1. num. 4. Rotarius Theol. par. 3. cap. 8.
sect. 2. num. 5. & Suarez cap. 25. num. 16.

15. Sed quid, si quis in singulis horis modicum quid omiseret, quod simul sumptum integraret quantitas notabilem?

Resp. Peccaret mortaliter, quia secundum se pars notabilis est, & respectu totius Officii pars notabilis deficeret, licet respectivè ad singulas horas defectus notabilis non reputaretur.

16. Quæritur, an obligatus ad Officium peccet mortaliter, si non recitet Officium B. M. V. Psalmos penitenciales, graduales, & Officium Defunctorum, quando eorum recitatio in Quadragesima à rubrica præscribitur?

Resp. Negativè, ratio est, quia illa sunt obligationes Chori, non Personæ, ut ex Rubricis Breviarii, suis locis videndis; hinc Choro adstrictus, si tunc non adsit, non tenetur sub lethali privatione recitare, ut habetur ex Bulla Pii V. appositæ in principio Breviarii; ex opposito tenetur ad Litanias in die S. Marci, & Rogationum, ac ad Officium Defunctorum in die commemorationis, si processioni non interfuit, vel Choro, ratio est, quia sunt pars obligationis illius diei, ut colligitur ex rubrica eam exprimens verbis præceptivis, dicant, & non hortativis, monemus, vel facultativis, possunt. Gavant. *cit. cap. 16. num. 3. Suarez cap. 19. num. 9.*

17. Quæritur, an omittens integrum unius diei officium, unicum, vel plura numero peccata committat?

Resp. Tabiena, & Lessius alleg. à Bonac. *disp. 1. q. 5. pmo. i. prop. 3. in 6.* affirmant *Matthæi Cautela Confess.*

tot numero peccata committit, quot sunt horæ omittit; ratio est, quia omittens singulas horas, omittit septem opera distincta. Bonac. *cit. prop. 3. num. 1.* apud quem plures, & Gavant. *ut. 1. cap. 5. num. 2.* dixerunt omittentem uno die totum officium, unum peccatum committere; ratio est, quia transgreditur unum præceptum, habens pro objecto totum officium, quod ex septem horis Canonicis, tamquam ex partibus, integratur: utraque sententia est probabilis, secunda videtur communior.

18. Verùm in utraque sententia id est certum, quod omittens totum officium unius diei, non satisfacit, si in Confessione dicat, peccavi graviter contra obligationem recitandi officium, sed oportet, ut exprimat se septem horas omisisse, quia ad minus gravius peccat, quam, si unicam omitteret.

19. Quæritur, an mortaliter peccet, & præceptum recitandi officium impleat, qui spontè, & advertenter horas canonicas permutat, recitando V. G. de Sancto, dum est recitandum de feria, vel de uno Sancto, cum recitandum est de alio, aut Dominica? quod est idem ac querere, an sit in præcepto servare formam Breviarii, ut applicatam ad tale tempus, vel diem? id est, an sit in præcepto in Adventu officium Adventus legere, & in Quadragesima, illud Quadragesima?

Resp. cum communi DD. apud alleg. Bonac. & Suarez *qu. 22. num. 17.* mutantem officium unius diei in officium alterius, mortaliter peccare, & præcepto non satisfacere, ratio est, quia non implet præceptum, quoad substantiam; nam, licet substantia præcepti in genere sit

(Bb)

lit

fit de septem horis in genere, substantia tamen præcepti in particulari, & in individuo, est de septem horis talibus, & quoad talem substantiam in individuo, hoc est, quod constat ex his psalmis, & ex his lectionibus ergo, si juxta distributionem, diei accomodatam, non recitetur, præceptum non impletur.

20. Sed quid, si quis involuntariè unum officium pro alio recitet?

Resp. debet, dum ad mutationem, vel errorem adverterit, priusquam sic elapsus dies, omnia supplere, alleg. Bonac. Suarez num. 15. & Layman. lib. 4. tract. 1. cap. 3. num. 5.

21. Quæritur, an recitans privatim cum socio, satisfaciat præcepto recitandi?

Resp. Affirmativè cum Bonac. Suarez sum. Leand. cit. num. 29. Gavant. cit. cap. 5. num. 3. nam est modus similis ei, quo in choro recitatur; qui autem in choro alternatim recitant, præceptum implent;

Nota alternatim recitantes debere clara voce officium dicere, ut quisque alium audiat, aliàs obligationi non satisfaciunt: nam sic recitantes suppleant audiendo, quod omittunt recitando.

22. Sed quæritur, an, qui ex officio, vel mandato Superioris occupantur in pulsandis organis, transferendis libris ex una ad aliam partem, vel in thure deferendo, teneantur eam partem recitare, quæ ab aliis tunc temporis persolvitur?

Resp. Affirmativè, quia non dicitur recitare divinum officium, qui verba divini officii non præfert, vel ad illa attentè non attendit.

23. Quæritur, an Beneficiatus attentè audiens in choro socios canentes suam

partem, & ipse, submissa voce suam partem recitans, satisfaciat obligationi recitandi horas Canonicas.

Resp. Affirmativè, ratio est, quia ipse suam partem revera recitat, & communicat in parte sociorum, qui ei suam partem communicant, dum alta voce psallunt; quamvis ipse submissè recitans non communicet suam partem ipsis.

Verùm non satisfaciunt debito servitio Chori, nec potest distributiones percipere; ratio est, quia, qui non facit, quod debet, non recipit, quod oportet: Canonicis, & Beneficiatis dantur redditus Ecclesiastici specialiter, ut Choro inserviant, sed, si non canant, non serviunt, nec implent officium suum; idè contra justitiam peccant, atque adèd ex genere suo mortaliter. Non conducitur operarius ad vineam, ut ibi assistat, sed, ut ibi laboret: nec Parocho datur Cura, ut sua Ecclesia sit præsens, sed, ut in ea ministret, & onera Parochialia exerceat.

24. Quæritur, an, ut impleatur præceptum, hora canonica sint voce recitandæ, vel solum mente?

Resp. Sensibili voce recitari debent; quia obligatio est de oratione vocali. Considera, in cap. dolentes illud studisse: at sufficit, si te ipsum percipias; neque hoc requiritur, si sis Surdaster.

25. Quæritur, an mortaliter peccet, qui horas canonicas statutis horis non recitat, ut, si mane recitet vesperas, vel post vesperas differat matutinum, primam, tertiam, &c.

Resp. Negativè, ratio est, quia implet præceptum, quoad substantiam, modo intra eundem diem naturalem, qui est tempus pro toto officio determinatum, sed

CAPUT XXVI.

*Prop. XXXVI. ab Alex. VII. &c.
Privilegia Regularium.*

1. **P**ROP. 36. *Regulares possunt in foro conscientia uti privilegiis suis, qua sunt expresse revocata per Conc. Trid.*

Præfatam propositionem docuerunt Henriquez, & Saachez apud Fagnan. in 1. decretal. ad caput ne imitatis de const. sub num. 335. Virginius Alviset, cit. ab Hsung. Theol. tract. 1. disp. 3. art. 10. num. 65. laboravit in stabilienda probabilitate propositionis sequentis: nullum privilegium Regularium est sufficienter revocatum, ad hoc, ut ab illo abstinere teneantur. Simile quid dixit Bruno Cassaign. Quorum doctrina, utpote à parte rei falsa, ad praxim non est deducenda; nec pro foro externo, in quo ex ipsius sequela multum pax læderetur, & inter Episcopos, & Religiosos non minora orirentur litigia; nec pro interno, & conscientia; nam, omisso, lites non posse tam de facili inter eos enasci, non est dubium ex ea fideles damnum spirituale reportaturos, quippe sæpè absolutionem à peccatis recipere ab iis, qui à locorum Ordinariis approbati non forent, & sic invalide. Hinc est evidens, privilegia Regularium à Trident. revocata, tam pro foro externo, quam interno revocari.

Quæ autem privilegia Trid. expresse revocaverit, enumerat alleg. De la Cruz num. 9. Hsung. num. 8. & ego ipse Offic. Cur. tom. 1. cap. 24. num. 8. legatur Trid.

(Bb) 2 &c

seu habile ad ipsum implendum, integrum officium recitet; si absque justa causa notabiliter tempus horarum invertat, venialiter peccat, Bonac. cit. q. 3. pun. 3. num. 4. & DD. communitet.

26. Quæritur, an recitans horas canonicas, dum Missam die festo audit, utriusque præcepto satisfaciatur?

Resp. Affirmative, Bonaec. cit. pun. 2. num. 14. ratio est, quia recitatio, & auditio ad unum finem diriguntur, & attentio divini officii non est impossibilis cum auditione Missæ; id tamen sine justa, & rationabili causa non est consulendum, de quo lib. 5. cap. cit.

27. Quæritur, an sicut post vespertas dies, V. G. Dominica, potest recitari matutinum cum laudibus diei Lunæ, possint, etiam tunc, recitari ceteræ horæ?

Resp. Negative, & si quis recitet, teneatur sub mortali die Lunæ horas repetere, juxta generalem consuetudinem, praxim Ecclesiæ, & sensum DD. assentium privilegium potestativum, seu habilitativum ad recitandum matutinum diei sequentis, non extendi ad ceteras horas.

28. Quæritur, quomodo se gerere debeat Confessorius cum accusante se officium non recitasse?

Resp. interroget, an totum, vel partem omiserit? an teneatur, etiam ratione beneficii? & quatenus assermet, eum juxta quantitatem omissionis ad restitutionem fructuum beneficii obliget, quoties omiserit, & an fuerit causa, ut ceteri non recitarent, & quot fuerint, &c.